

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเสนอเนื้อหาตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ
4. แนวทางการวิจัยในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในด้านความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และวิธีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยนี้ โดยประชากรในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือ หัวหน้าห้องสมุด หรือ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสูงสุดในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาล และ เอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยโดยเลือกเฉพาะที่เป็นห้องสมุดกลาง หรือห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือนห้องสมุดกลางของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 45 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 20 แห่ง และ เอกชน 25 แห่ง ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามคืนและได้สัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 42 แห่ง โดยเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 20 แห่ง และ เอกชน 22 แห่ง

ผลการวิจัยสรุปได้เป็น 5 เรื่องดังนี้

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้แล้ว และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ก็ได้นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้แล้วเช่นกัน มีเพียง 6 แห่งเท่านั้นที่ยังไม่ได้ใช้ แต่มีแผนจะใช้ในอนาคต

ในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้นั้น พบว่า ประเภทของคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง (42 แห่ง) ใช้หรือมีแผนจะใช้ได้แก่ ไมโครคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ มินิคอมพิวเตอร์ (15 แห่ง) และเครื่องพรีนเตอร์เป็นอุปกรณ์ฟ่วงต่อที่ห้องสมุดทุกแห่งใช้หรือมีแผนจะใช้ นอกจากนี้ รมเติม เป็นอุปกรณ์ที่ห้องสมุดของรัฐทุกแห่งใช้หรือมีแผนจะใช้เช่นกัน

สำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือซอฟต์แวร์ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้หรือมีแผนจะใช้ พบว่า มีการใช้หรือมีแผนจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หลายประเภทในห้องสมุด โดยมีทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไป โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานห้องสมุด และมีการใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเอง ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ห้องสมุด 4 แห่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบบบูรณาการ ได้แก่ INNOPAC มีใช้และกำลังจะใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2 แห่ง คือ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล TINLIB มีใช้ในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ URICA มีใช้ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และยังมีห้องสมุดอีก 23 แห่ง อยู่ในระหว่างการพิจารณาคัดเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานห้องสมุดอัตโนมัติซึ่งเป็นระบบบูรณาการ นอกจากนี้ ยังมีห้องสมุด 25 แห่งที่ใช้หรือมีแผนจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป MINI-Micro CDS/ISIS ส่วนโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเองนั้น มีการใช้หรือมีแผนจะใช้ในห้องสมุด 20 แห่ง

ประเภทงานที่ใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานสร้างฐานข้อมูลมากที่สุด (32 แห่ง) โดยเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้ง 20 แห่ง และเอกชน 12 แห่ง รองลงมาได้แก่ งานจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ (25 แห่ง) และงานบริการค้นคืนสารนิเทศ (23 แห่ง) ส่วนประเภทงานที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในอนาคต พบว่า มีแผนจะใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริการยืม-คืนมากที่สุด (31 แห่ง) รองลงมาได้แก่ งานจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ (18 แห่ง) และงานวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (18 แห่ง)

ส่วนแผนงานทางด้านคอมพิวเตอร์ในอนาคตนั้น ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้วางแผนที่จะจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานห้องสมุดมากเป็นอันดับแรก (23 แห่ง) รองลงมาได้แก่ เชื่อมโยงกับข่ายงานห้องสมุดภายนอก (14 แห่ง) และนำคอมพิวเตอร์มาใช้ให้ครบทุกงาน (14 แห่ง)

ในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 20 แห่ง ได้มีการตั้งหน่วยงานขึ้นรองรับ โดยมีการกำหนดฐานะของหน่วยงานเป็นฝ่ายมากที่สุด (12 แห่ง) รองลงมาได้แก่ ฐานะเป็นงาน (3 แห่ง) และเป็นแผนก (2 แห่ง) ส่วนชื่อหน่วยงานที่ตั้งขึ้นนั้นใช้ชื่อว่า ฝ่ายเทคโนโลยีห้องสมุดมากที่สุด (4 แห่ง) รองลงมาได้แก่ ฝ่ายเทคโนโลยีสารนิเทศ (3 แห่ง) และใช้ชื่อว่างานคอมพิวเตอร์ (2 แห่ง)

ห้องสมุดส่วนใหญ่ (34 แห่ง) ประสบปัญหาบุคลากรเมื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้ โดยประสบปัญหาบุคลากรขาดความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์มากเป็นอันดับที่หนึ่ง (19 แห่ง) รองลงมาได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ได้ไม่เพียงพอ (15 แห่ง) และขาดแคลนผู้มีคุณวุฒิทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง (11 แห่ง)

ในการแก้ปัญหาด้านบุคลากรที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาประสบเมื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้ พบว่า วิธีแก้ปัญหานั้นอันดับแรกคือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และคอมพิวเตอร์ในงานที่ปฏิบัติ (30 แห่ง) รองลงมาได้แก่ ขอความช่วยเหลือจาก โปรแกรมเมอร์ของหน่วยงานคอมพิวเตอร์ในสถาบัน (12 แห่ง) และขออัตรากำลังเพิ่ม โดยเน้นรับบุคลากรที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์คอมพิวเตอร์ (12 แห่ง)

การศึกษาจำนวนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันพบว่า ห้องสมุด 38 แห่ง (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 20 แห่ง และ เอกชน 18 แห่ง) มีบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยพบว่า ห้องสมุดที่มีบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มากที่สุดได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (63 คน) รองลงมาได้แก่ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น (60 คน) และ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (45 คน) โดยพบว่า จำนวนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันมีทั้งหมด 557 คน โดยเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์มากที่สุด (262 คน) รองลงมาได้แก่ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (130 คน) และเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด (34 คน) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในแง่ของระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด พบว่า มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด (211 คน) รองลงมาเป็นวุฒิปริญญาตรี (210 คน) และวุฒิปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป (135 คน)

2. การวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา

ในการศึกษาการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (36 แห่ง) มีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ในจำนวนห้องสมุด 36 แห่ง ที่มีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พบว่า มีห้องสมุด 32 แห่ง มีการจัดทำแผนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีห้องสมุดเพียง 4 แห่งที่จัดทำเป็นแผนที่มีลักษณะเป็นเอกเทศ ส่วนอีก 28 แห่ง แผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของแผนหลักอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น แผนพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด แผนบุคลากรของห้องสมุด งบประมาณ แผนพัฒนาบุคลากร แผนพัฒนาระบบห้องสมุด มหาวิทยาลัยส่วนกลาง (THAILINET (M)) และส่วนภูมิภาค (PULINET)

สำหรับระยะเวลาของแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น พบว่า ห้องสมุดได้วางแผนระยะยาว 3-5 ปี มากที่สุด (14 แห่ง) รองลงมาได้แก่ แผนระยะสั้น 1-2 ปี (10 แห่ง) และมีห้องสมุด 7 แห่งที่มีทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวควบคู่กันไป นอกจากนี้ มีห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 5 แห่ง ที่มีการกำหนดแผนระยะยาวเกินกว่า 5 ปี

ในการศึกษาการเตรียมการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดจะเตรียมการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในสถานการณ์ที่มีการเตรียมการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในห้องสมุดมากที่สุด (37 แห่ง) รองลงมาได้แก่ จะวางแผนเมื่อมีการขยายงานหรือปรับปรุงงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (33 แห่ง) และเมื่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ไม่สามารถก้าวทันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (10 แห่ง)

กิจกรรมในการวางแผนบุคลากร ที่ผู้บริหารห้องสมุดได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ วิเคราะห์กำลังคนที่มีอยู่ในห้องสมุด (35 แห่ง) รองลงมาได้แก่ วิเคราะห์งาน (33 แห่ง) และศึกษาแผนรวมของห้องสมุด (29 แห่ง) โดยกิจกรรมการจัดทำแผนบุคลากรนั้นถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 5 (23 แห่ง)

ในการร่างหรือจัดทำแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น พบว่า ห้องสมุดใช้ข้อมูลที่เป็นคุณสมบัติของบุคลากรที่ห้องสมุดต้องการมากที่สุด (36 แห่ง) รองลงมาได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน (32 แห่ง) และจำนวนกำลังคนที่เหมาะสมในแต่ละหน่วยงาน (32 แห่ง)

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรมากที่สุดได้แก่ ประเภทของคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้ในห้องสมุด (35 แห่ง) รองลงมาได้แก่ งบประมาณของห้องสมุด (34 แห่ง) และนโยบายของผู้บริหารห้องสมุดในเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (34 แห่ง) และประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (33 แห่ง) จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น เมื่อให้ผู้บริหารห้องสมุดจัดอันดับความสำคัญที่สุด 3 อันดับ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้แก่ อันดับที่ 1 งบประมาณห้องสมุด (22 แห่ง) อันดับที่ 2 ประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (12 แห่ง) และอันดับที่ 3 คุณสมบัติและความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน (12 แห่ง)

นโยบายของผู้บริหารห้องสมุดในเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จัดว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด จากการศึกษานโยบายหรือเป้าหมายของผู้บริหารห้องสมุดในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดมีนโยบายหรือเป้าหมายที่จะใช้คอมพิวเตอร์ให้ครบทุกงาน และจะเชื่อมโยงข่ายงาน

ภายนอกมากที่สุด (15 แห่ง) รองลงมาได้แก่ วิชาคอมพิวเตอร์ครบทุกงาน (12 แห่ง) และวิชาคอมพิวเตอร์ในงานบางประเภทที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการทำงานของบุคลากร (6 แห่ง)

ในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ใน ห้องสมุดส่วนใหญ่ (27 แห่ง) ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านนโยบายและกำลังเงิน และมีห้องสมุด 10 แห่ง ที่ผู้บริหารสถาบันให้การสนับสนุนด้านนโยบายแต่ไม่สนับสนุนกำลังเงินเท่าที่ควร มีห้องสมุด 3 แห่ง ที่ผู้บริหารสถาบันไม่สนับสนุนทั้งด้านนโยบายและกำลังเงิน โดยระบุว่า เหตุผลที่ผู้บริหารสถาบันไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควรนั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้ 1) งบประมาณของสถาบันมีอยู่จำกัด (9 แห่ง) 2) ผู้บริหารสถาบันเห็นว่า การพัฒนาทางวิชาการในหน่วยงานคณะและภาควิชามีความสำคัญมากกว่า (6 แห่ง) 3) ผู้บริหารสถาบันเห็นว่าห้องสมุดสามารถพึ่งตนเองได้ (5 แห่ง)

ส่วนปัญหาในการดำเนินการตามแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดทุกแห่งที่มีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (36 แห่ง) ประสบปัญหาในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้แก่ งบประมาณมีจำกัด (16 แห่ง) กระบวนการในระบบราชการทำให้การอนุมัติโครงการต่างๆ ล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผน (6 แห่ง) ความไม่พร้อมของบุคลากรในห้องสมุดทั้งในด้านความรู้ความสามารถและทัศนคติ (6 แห่ง) และไม่สามารถสรรหาคณาทำงานในอัตรากำลังที่ตั้งไว้ได้ (6 แห่ง) ซึ่งผู้บริหารห้องสมุดได้เสนอแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้

1. ควรกระจายอำนาจและให้อำนาจการตัดสินใจแก่ห้องสมุดมากขึ้น
2. ห้องสมุดควรร่วมมือกันเพื่อของบประมาณ
3. ปรับแผนไปตามสถานการณ์ของงบประมาณและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
4. จัดหางบประมาณจากภายนอก

5. จ้างลูกจ้างชั่วคราว
6. ยืนยันความจำเป็นของแผนหรือโครงการนั้นๆ ต่อผู้บริหารสถาบัน
7. ประเมินผลแผนทุกปี

ในการศึกษาความเห็นของผู้บริหารห้องสมุดถึงความจำเป็นในการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดส่วนใหญ่ (39 แห่ง) เห็นด้วยว่าการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุดจำเป็นต้องมีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ส่วนลักษณะและระยะเวลาของแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมในอนาคตนั้น ผู้บริหารห้องสมุดมีความเห็นว่า ลักษณะของแผนควรเป็นแผนเอกเทศและเป็นแผนระยะยาว (19 แห่ง) โดยมีเหตุผลว่า การเตรียมพร้อมของบุคลากรต้องใช้เวลาและต้องกระทำเป็นอันดับแรก จึงควรวางแผนระยะยาว ส่วนการจัดทำเป็นแผนเอกเทศนั้นจะช่วยเน้นให้เห็นว่า เรื่องของบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนี้ยังจะทำให้การทำงานมีความต่อเนื่อง เพราะไม่ต้องขึ้นอยู่กับการดำเนินงานตามแผนที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารห้องสมุด 15 แห่ง มีความเห็นว่า แผนบุคลากรควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่เกี่ยวข้องและควรเป็นแผนระยะยาว โดยให้เหตุผลว่าการจัดทำเป็นแผนเอกเทศจะไม่ประสบความสำเร็จและไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากผู้บริหารสถาบันเท่าที่ควร

ส่วนผู้บริหารห้องสมุดอีก 5 แห่ง ที่มีความเห็นว่าแผนบุคลากรควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่เกี่ยวข้องและเป็นแผนระยะสั้น ให้เหตุผลว่า การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในระยะยาวเป็นการเสี่ยง เพราะอาจไม่สามารถรักษาบุคลากรไว้ได้ และอาจไม่สอดคล้องกับนโยบายการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ซึ่งมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้ การทำแผนระยะสั้นมีความคล่องตัวในการประเมินผลและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

3. ความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (34 แห่ง) มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ มีห้องสมุด 2 แห่งเท่านั้นคือ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่มีบุคลากรปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพียงพอ ส่วนห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอีก 6 แห่ง ไม่ตอบเพราะยังไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์

จากการที่มีบุคลากรปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ห้องสมุดทุกแห่งได้แก้ไขโดยการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ (34 แห่ง) นอกจากนี้ ยังได้ขออัตรากำลังทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพิ่ม (27 แห่ง) และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานคอมพิวเตอร์ของสถาบัน (20 แห่ง)

ในการศึกษาความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (40 แห่ง) มีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีเพียงห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2 แห่ง คือ ห้องสมุดของวิทยาลัยภาคกลางและวิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ ยังไม่มีความต้องการบุคลากรทางด้านนี้

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในอนาคตเป็นจำนวน 831 คน โดยหากพิจารณาในเรื่องตำแหน่งพบว่า ตำแหน่งที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ บรรณารักษ์ (174 คน) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด (169 คน) และนักเอกสารสนเทศ (75 คน) หากพิจารณาในเรื่องของวุฒิการศึกษา

พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด (413 คน) รองลงมาได้แก่ วุฒิปริญญาตรี (235 คน) และวุฒิปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป (183 คน) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในเรื่องประสบการณ์ของบุคลากรที่ห้องสมุดต้องการ พบว่า จำนวนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดต้องการทั้งหมด 831 คนนั้น ถูกระบุว่า ต้องมีประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์เป็นจำนวนถึง 562 คน

นอกจากนั้น ในการศึกษาถึงคุณสมบัติของบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดต้องการมากที่สุด เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดมีความต้องการบุคลากรที่มีวุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์มากที่สุด (13 แห่ง) รองลงมาได้แก่ วุฒิปริญญาตรีสาขาคอมพิวเตอร์ (12 แห่ง) และปริญญาโทสาขาคอมพิวเตอร์ (6 แห่ง)

เมื่อศึกษาในแง่ปริมาณความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในอนาคต พบว่า ห้องสมุดที่มีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มากที่สุดได้แก่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา (ต้องการ 148 คน) รองลงมาได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ต้องการ 57 คน) และสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ความต้องการ 45 คน เท่ากัน

4. การสรรหาคณากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน
อุดมศึกษา

ในการศึกษาการสรรหาคณากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ห้องสมุด 36 แห่งใช้วิธีการสรรหาทั้งจากภายในห้องสมุดและภายนอกห้องสมุดควบคู่กันไป โดยการสรรหาภายในห้องสมุดนั้นได้แก่ วิธีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง การเรียกย้ายและสับเปลี่ยนหน้าที่ ส่วนการสรรหาภายนอกห้องสมุดได้แก่ การขออัตราว่างเพิ่มและจัดหาว่างคนทดแทนการลาออกและการเกษียณอายุ นอกจากนี้พบว่า มีห้องสมุด 4 แห่ง ที่ใช้การสรรหาจากภายในห้องสมุดเพียงอย่างเดียว และมีห้องสมุด 2 แห่งที่ใช้วิธีสรรหาจากภายนอกห้องสมุดเพียงอย่างเดียว

ในการสรรหาคณากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดนั้น พบว่า ประสบัญหาไม่สามารถสรรหาคณากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ตามคุณสมบัติและปริมาณที่ต้องการได้ (36 แห่ง) นอกจากนั้น ยังประสบัญหาไม่สามารถสรรหาคณากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในเวลาที่ต้องการจากการสรรหาภายในห้องสมุด (25 แห่ง) และขาดงบประมาณสำหรับว่าจ้างบุคลากร (20 แห่ง)

นอกจากนั้น ยังมีห้องสมุด 11 แห่ง ที่ประสบัญหาคณากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ลาออกก่อนเกษียณเพื่อไปปฏิบัติงานที่อื่น ซึ่งในเรื่องนี้ห้องสมุดไม่สามารถแก้ปัญหาคณากรหรือดึงตัวบุคลากรไว้ได้

5. การพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน
อุดมศึกษา

ผลการวิจัยในเรื่องการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (39 แห่ง) มีนโยบายหรือแผนในการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยพบว่า มีทั้งการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นลายลักษณ์อักษร (24 แห่ง) และแม้ว่าไม่มีแผนเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ก็มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรตามโอกาสและความเหมาะสม (15 แห่ง)

ห้องสมุดจำนวน 24 แห่งที่มีการทำแผนพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นลายลักษณ์อักษรนั้นได้มีการทำแผนแตกต่างกัน โดยห้องสมุดจำนวน 18 แห่งมีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรไว้ในแผนด้วย ส่วนห้องสมุดอีก 6 แห่งไม่ได้กำหนดกิจกรรมแต่กำหนดงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรเอาไว้

ในการศึกษานโยบายหรือแผนพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น พบว่า เป็นนโยบายหรือแผนระยะยาวและระยะสั้นควบคู่กันไปมากที่สุด (17 แห่ง) รองลงมา เป็นนโยบายหรือแผนระยะสั้น (14 แห่ง) และยังมีการใช้นโยบายหรือแผนระยะยาว แผนระยะสั้นและในลักษณะเฉพาะหน้าไปด้วยกัน (4 แห่ง) นอกจากนี้ ยังพบว่า มีห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 แห่งเท่านั้น ที่มีการใช้นโยบายหรือแผนพัฒนาบุคลากรระยะยาว เพียงอย่างเดียว

ส่วนวิธีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาและดูงานนอกสถานที่ (40 แห่ง) การฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน (39 แห่ง) และการฝึกอบรมภายนอกห้องสมุด

(36 แห่ง) ตามลำดับ และเมื่อขอให้ผู้บริหารห้องสมุดระบุถึง วิธีการพัฒนาบุคลากรที่ห้องสมุด วิชา และคาดว่าจะใช้มากที่สุด หรือบ่อยครั้งที่สุด ผลปรากฏว่าได้แก่ วิธีการฝึกอบรมในระหว่าง ปฏิบัติงาน (26 แห่ง) รองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมภายนอกห้องสมุด (8 แห่ง) และการ ศึกษาและดูงานนอกสถานที่ (5 แห่ง)

สำหรับปัญหาในการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษานั้น พบว่า มีห้องสมุด 27 แห่ง ประสบปัญหาในการพัฒนาบุคลากรทางด้าน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งปัญหาที่ประสบมากที่สุดได้แก่ งบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรไม่ เพียงพอ (13 แห่ง) ผลของการฝึกอบรมไม่ได้ตามที่คาดหวัง (10 แห่ง) ความไม่พร้อมที่จะ ยอมรับการพัฒนาบุคลากร (9 แห่ง) การขาดเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่จะฝึกทักษะ และความชำนาญ (7 แห่ง) หลักสูตรการฝึกอบรมทางด้านคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันไม่ใช่หลักสูตร ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้งานจริง (5 แห่ง) และบุคลากรยังมีความกลัวคอมพิวเตอร์ (5 แห่ง)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ประสบในการพัฒนา บุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยเลือกพัฒนาเฉพาะบุคลากรที่มีความสามารถและ ที่จะปฏิบัติงานได้จริง (16 แห่ง) เลือกอบรมเฉพาะหลักสูตรที่เหมาะสมกับความจำเป็น (13 แห่ง) พัฒนาต่อไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและอย่างต่อเนื่อง (13 แห่ง) กระตุ้นให้บุคลากร ปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่ห้องสมุดจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ (8 แห่ง) และจัดหา เครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มเพื่อให้บุคลากรได้ฝึกฝนทักษะ (6 แห่ง)

อภิปรายผลการวิจัยและทดสอบสมมติฐาน

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ 3 ประการคือ

1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
2. งบประมาณ นโยบายของผู้บริหารห้องสมุด และประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยวิธีการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน

โดยการอภิปรายผลการวิจัยจะเสนอเป็น 5 เรื่อง ดังนี้

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดเกือบทุกแห่งใช้และจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้โดยห้องสมุดทุกแห่งใช้และมีแผนจะใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับที่มีงานวิจัยศึกษาไว้ว่า ห้องสมุดในประเทศโดยส่วนใหญ่นำไมโครคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของกรรณิการ์ จันทร์นวล (2529 : 65) และ Nonglak Mainaikit (1989)

สำหรับโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ที่ใช้นั้น ผลการวิจัยพบว่า มีห้องสมุดที่ใช้ระบบอัตโนมัติแบบบูรณาการแล้ว 4 แห่ง โดยระบบที่ใช้ได้แก่ INNOPAC (2 แห่ง) TINLIB (1 แห่ง) และ URICA (1 แห่ง) และอีก 23 แห่ง อยู่ในระหว่างการพิจารณาคัดเลือก

ระบบที่เหมาะสม ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบเครือข่าย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง (THAILINET (M)) และส่วนภูมิภาค (PULINET) ที่มี แผนดำเนินการให้ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่งจัดซื้อฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เป็นระบบอัตโนมัติ ให้เรียบร้อยภายในปีงบประมาณ 2540 เพื่อเตรียมความพร้อมในการเชื่อมโยงกันในอนาคต และจากเป้าหมายดังกล่าว ผลการวิจัยจึงพบว่า รมเติมเป็นอุปกรณ์ฟ่วงต่อ ที่ห้องสมุดของรัฐ ทุกแห่งใช้หรือมีแผนจะใช้ นอกจากนี้ พบว่า โปรแกรม Mini-Micro CDS/ISIS ยังเป็น โปรแกรมที่ห้องสมุดใช้หรือมีแผนจะใช้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเป็นโปรแกรมที่ใช้งาน สะดวกในการเก็บข้อมูลสามารถถ่ายข้อมูลไปยัง เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ได้และที่สำคัญ เป็นโปรแกรมที่ให้เปล่า (อรรถ บัณฑิตย์, 2532 : 81)

สำหรับประเภทงานที่ใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ห้องสมุดนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานสร้างฐานข้อมูลมากที่สุด (32 แห่ง) ทั้งนี้เป็นเพราะ ในปัจจุบันพัฒนาการทางด้าน คอมพิวเตอร์ก้าวหน้าขึ้น มีซอฟต์แวร์ที่สามารถนำมาใช้งานห้องสมุดโดยเฉพาะการสร้าง ฐานข้อมูลได้มากขึ้น และใช้งานง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น โปรแกรม Mini-Micro CDS/ ISIS ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีห้องสมุดนิยมใช้กันมาก และที่สำคัญเป็นโปรแกรมให้เปล่า นอกจากนี้ ในการสร้างฐานข้อมูลนั้น ยังได้มีการกำหนดรูปแบบโครงสร้างระเบียบข้อมูล (MARC) ขึ้น เช่น UNIV MARC โดย ทบวงมหาวิทยาลัย และ CU MARC โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการสร้างฐานข้อมูลให้เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะใช้งานบนโปรแกรมและเครื่องคอมพิวเตอร์แบบใด เพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐาน และสามารถถ่ายข้อมูลไปยังระบบคอมพิวเตอร์อื่นได้ในอนาคต (อุทัย ทูติยะโพธิ, 2529) จึงทำให้การสร้างฐานข้อมูลสะดวกขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (34 แห่ง) ประสบปัญหาด้านบุคลากร โดยปัญหาที่พบมากที่สุด 3 เรื่องคือ บุคลากรขาดความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์

(19 แห่ง) บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ได้มีไม่เพียงพอ (15 แห่ง) และขาดแคลนผู้มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง (11 แห่ง) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนางลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ (2532) จารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และประภาวดี สืบสนธิ์ (2533) ศรีอร เจนประภาพงศ์ (2529) สุวคนธ์ ศิริวงศ์วัฒน์ (2532) และ Raper (1987) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย (2536) ที่พบว่า ปัญหาที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนประสบอยู่คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพไปจนถึงปัญหาขาดแคลนผู้ฝึกอบรม

ในการแก้ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า ห้องสมุดใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีความรู้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และคอมพิวเตอร์ในงานมากที่สุด (30 แห่ง) ซึ่งสุนทร แก้วลาย (2532 : 6) ระบุว่า วิธีการดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาในระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะในปัจจุบันและอนาคตห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในระดับที่กว้างขวางขึ้น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิคอมพิวเตอร์โดยตรง ดังนั้น ผลการวิจัยจึงพบว่า มีห้องสมุด 12 แห่งแก้ปัญหาโดยขออัตรากำลังเพิ่มโดยรับบุคลากรที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์คอมพิวเตอร์โดยตรง ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และประภาวดี สืบสนธิ์ (2533) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 8 แห่ง จะเปิดรับบุคลากรใหม่ โดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มีวุฒิทางด้านคอมพิวเตอร์โดยตรงตั้งแต่ระดับปริญญาโทลงมาจนถึงระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (36 แห่ง) มีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ส่วนในการจัดทำแผนนั้น มีห้องสมุด 32 แห่งที่จัดทำแผนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีห้องสมุดเพียง 4 แห่งเท่านั้น ที่จัดทำแผนเป็นแผนเอกเทศ นอกนั้น แผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุที่ผู้บริหารห้องสมุดไม่ทำแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นแผนเอกเทศนั้น หากพิจารณาจากกิจกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติในการวางแผนบุคลากรจะเห็นว่า กิจกรรมการจัดทำแผนหรือร่างแผนบุคลากรนั้นถูกจัดไว้ในอันดับที่ 5 ในขณะที่การวิเคราะห์กำลังคนที่มีอยู่ในห้องสมุดเป็นกิจกรรมอันดับที่ 1 ที่ผู้บริหารปฏิบัติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การจัดทำแผนบุคลากรเป็นเอกเทศได้รับความสนใจน้อย ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดบางท่านได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การวางแผนบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญต้องอาศัยนักวางแผนที่มีความรู้ทางด้านหลักการบริหารบุคคลมากำหนดแผน ดังนั้น จึงจะสังเกตได้ว่า ห้องสมุดที่ไม่มีนักวางแผนบุคลากรจึงมักนำเรื่องของบุคลากรบรรจุไว้ในแผนที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้ทำออกมาเป็นแผนบุคลากรเฉพาะ ทำให้ความสำคัญของการวางแผนบุคลากร และการกำหนดแผนเป็นลายลักษณ์อักษรลดน้อยลง

ส่วนระยะเวลาของแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พบว่า มีการวางแผนระยะยาว 3-5 ปี หรือ เกินกว่า 5 ปี มากที่สุด โดยเฉพาะในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้เพราะต้องวางแผนให้รองรับหรือเป็นใบงานทิศทางเดียวกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีระยะเวลาของแผน 5 ปี ส่วนการวางแผนระยะสั้นมักปรากฏในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนระยะเวลา 1 ปี ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางท่านให้ความเห็นว่า การจัดทำแผนระยะสั้นทำให้

การดำเนินการตามแผนและการประเมินผลแผนมีความคล่องตัว นอกจากนี้ เมื่อแผนดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ก็สามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงในการทำแผนปีต่อไปได้ ซึ่งทำให้แผนมีความเป็นไปได้อีกว่า อย่างไรก็ตามก็ดี แม้ว่าจะทำแผนระยะสั้น แต่ผู้บริหารห้องสมุดก็ควรมองการณ์ไกลล่วงหน้า 5-10 ปี

ในการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า งบประมาณ นโยบายของผู้บริหารห้องสมุดและประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า ปัจจัยที่ผู้บริหารห้องสมุดเลือกตอบมากที่สุดได้แก่ ประเภทของคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้ในห้องสมุด (35 แห่ง) งบประมาณของห้องสมุด (34 แห่ง) นโยบายของผู้บริหารห้องสมุดในเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (34 แห่ง) และประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (33 แห่ง) และเมื่อให้ผู้บริหารห้องสมุดจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนบุคลากร 3 อันดับ พบว่า อันดับที่ 1 คืองบประมาณห้องสมุด (22 แห่ง) อันดับที่ 2 คือประเภทงานที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (12 แห่ง) และอันดับที่ 3 คือคุณสมบัติและความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน (12 แห่ง)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัจจัยอีก 2 ประการที่ผู้บริหารห้องสมุดให้ความสำคัญคือ ประเภทของคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้ในห้องสมุดและคุณสมบัติและความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งในเรื่องนี้ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2528) ได้ให้ความเห็นว่า บุคลากรมีความเกี่ยวข้องกับประเภทของคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้การที่ห้องสมุดมีแนวโน้มจะใช้ระบบสำเร็จรูป อาจทำให้ไม่จำเป็นต้องมีนักคอมพิวเตอร์ หรือโปรแกรมเมอร์ เหมือนกับการพัฒนาระบบขึ้นเองซึ่งต้องมีผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์

ส่วนปัจจัยอื่น เรื่องคุณสมบัติและความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในปัจจุบันนั้น ที่ผู้บริหารห้องสมุดให้ความสำคัญอาจเป็นเพราะได้ตระหนักดีว่าการจัดหาบุคลากรที่มีคุณวุฒิ คอมพิวเตอร์โดยตรงเป็นเรื่องทำได้ยาก ดังนั้น จึงควรพิจารณาคุณสมบัติและความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันก่อน

ปัญหาในการดำเนินการตามแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่วางไว้ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดทุกแห่งประสบปัญหา โดยเฉพาะปัญหาเรื่องงบประมาณมีจำกัด มากที่สุด (16 แห่ง) ซึ่งอาจเนื่องมาจากการจัดทำแผนซึ่งมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่เกี่ยวข้องทำให้ความสำคัญของแผนบุคลากรลดลง นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่อง ความไม่พร้อมของบุคลากรในห้องสมุดทั้งในด้านความรู้และทัศนคติ (6 แห่ง) ซึ่งเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของศรีอร เจนประภาพงศ์ (2529) ที่พบว่า บรรณารักษ์มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แต่อย่างไรก็ดี อาจเป็นเพราะผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นความเห็นของผู้บริหารห้องสมุด ที่มองว่า บุคลากรยังมีปัญหาในด้านทัศนคติ และความหมายของบุคลากรของผู้บริหารห้องสมุด รวมถึงเจ้าหน้าที่ในระดับและตำแหน่งอื่นๆ ด้วย ในขณะที่งานวิจัยของ ศรีอร เจนประภาพงศ์ เป็นการศึกษาทัศนคติของบรรณารักษ์เท่านั้น ทำให้ผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาความล่าช้าของระบบราชการในการอนุมัติโครงการต่างๆ ซึ่ง ทำให้งานไม่ดำเนินไปตามแผน ซึ่งผู้บริหารห้องสมุดได้เสนอแนวทางแก้ไขว่า ควรกระจาย อำนาจและให้อำนาจการตัดสินใจแก่ห้องสมุดมากขึ้น ส่วนปัญหางบประมาณมีจำกัดนั้น ผู้บริหาร ห้องสมุดได้เสนอให้ทางงบประมาณร่วมกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยได้ยกตัวอย่าง โครงการพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง (THAILINET (M)) และ ส่วนภูมิภาค (PULINET) ที่มีการร่วมมือกันจัดทำแผนเพื่อขอความสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ

3. ความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน

อุดมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (40 แห่ง) มีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และประภาวดี สืบสนธิ์ (2533) สุวคนธ์ ศิริวงศ์วัฒน์ (2532) อุไรวรรณ วรกุลรังสรรค์ (2534) และ Greene and Rolb (1985) ที่พบว่า การที่ห้องสมุดนำคอมพิวเตอร์มาใช้ ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดมศักดิ์ วจนวิบูลย์ชัย (2526) ที่ศึกษาความต้องการกำลังคนสำหรับงานทางด้านคอมพิวเตอร์ของธุรกิจงานเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้ง การศึกษาเรื่องกำลังคนกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2534) และการศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย โดยคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2536) ที่พบว่า ความต้องการบุคลากรที่มีวุฒิคอมพิวเตอร์ในทุกระดับมีมากกว่าปริมาณการผลิต และก่อให้เกิดความขาดแคลนในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องในอนาคต トラบที่เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย (2536 : 11-12) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการขาดแคลนนี้นี้ไว้ว่าควรทำเป็น 3 ระยะ คือ ระยะสั้น กลางและยาว โดยในระยะสั้น เป็นการแก้ปัญหาแบบเร่งรัด โดยเน้นให้มีการพัฒนาและฝึกอบรมทักษะให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยเน้นให้ผู้ประกอบการในภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ในระยะกลางนั้น เป็นการจัดการศึกษาโดยเสนอให้เปิดหลักสูตรทางด้านนี้ในระดับอุดมศึกษาโดยทานอกระบบราชการ เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานและการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้สอน และตั้งเป้าให้นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายและปวช. ทุกคน มีความรู้ทางด้าน

คอมพิวเตอร์ที่เหมาะสม ส่วนระยะยาว ได้เสนอให้รัฐบาลสนับสนุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งตอนต้นและตอนปลาย และรัฐควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งแง่บวกและแง่ลบ และนอกจากนี้ ควรมีหน่วยงานที่ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ในการศึกษาความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นี้ ผู้วิจัย ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดมีความต้องการบุคลากรที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีในปริมาณมากที่สุด (จำนวน 413 คน) ส่วนวุฒิปริญญาโทขึ้นไปนั้นต้องการจำนวน 183 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในเรื่องของระดับวุฒิการศึกษา ส่วนประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ต้องการนั้น พบว่า ห้องสมุดมีความต้องการบุคลากรที่มีประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จำนวน 562 คนจากจำนวนบุคลากรที่ต้องการทั้งหมด 831 คน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า มีความต้องการบุคลากรที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อย่างไรก็ตามแต่เมื่อให้ผู้บริหารห้องสมุดระบุถึงคุณสมบัติของบุคลากรที่ต้องการมากที่สุด เพื่อให้การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ พบว่า ผู้บริหารห้องสมุดต้องการบุคลากรที่มีวุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์มากที่สุด ซึ่งนับว่าเป็นไปในแนวทางเดียวกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน สาเหตุเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีวุฒิคอมพิวเตอร์ในตลาดแรงงาน อาจทำให้ห้องสมุดต้องเลือกที่จะจัดหาบุคลากรที่มีคุณวุฒิบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบัน ในการศึกษาในระดับปริญญาโทนั้น วิชาเรียนบรรณารักษศาสตร์ได้มีการปรับปรุงและเพิ่มวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกมากขึ้น

4. การสรรหาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา

ในการสรรหาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดฯใช้วิธีการสรรหาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกห้องสมุดควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดมศักดิ์ วรรณวิบูลย์ (2526) ที่พบว่า ในการพิจารณารับบุคลากรเข้าทำงานจะพิจารณาจากบุคลากรภายในบริษัทก่อน โดยนำมาฝึกอบรมเองหรือส่งไปฝึกอบรมกับบริษัทหรือสถาบันการศึกษาที่ให้บริการฝึกอบรม และพิจารณารับจากภายนอก ในกรณีที่ไม่สามารถพิจารณาบุคคลภายในบริษัทได้ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับระดับผู้บริหารโครงการเพราะต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Dwivedi (1980) ที่มีความเห็นว่าการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น การสรรหาบุคลากรโดยวิธีการคัดเลือกบุคลากรที่มีอยู่ให้ได้รับการฝึกอบรมทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด จากนั้น จึงพิจารณารับบุคลากรใหม่ในตำแหน่งซึ่งจำเป็นจริงๆ และไม่สามารถให้บุคลากรที่มีอยู่ทดแทนได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bryson (1990 : 85) ที่ให้ความเห็นว่า ควรใช้การสรรหาบุคลากรทั้งจาก 2 แหล่ง เพราะแม้ว่าการสรรหาจากแหล่งภายในจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการปฏิบัติงาน แต่ก็ไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการสรรหาบุคลากรได้ ตามคุณสมบัติที่ต้องการจริงๆ เพราะการสรรหาจากแหล่งภายนอกทำให้สามารถพิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญตามที่ต้องการได้มากกว่า

ผลการวิจัยข้อหนึ่งที่น่าสนใจคือ พบว่า บุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดจำนวน 11 แห่ง มีการลาออกก่อนเกษียณเพื่อไปปฏิบัติงานที่อื่น โดยที่ห้องสมุดไม่สามารถแก้ปัญหาหรือดึงตัวบุคลากรไว้ได้ ผู้บริหารห้องสมุดไม่ได้ระบุ

เหตุผลของการลาออกหรือย้ายงานนี้อย่างชัดเจน แต่อาจเนื่องมาจาก ค่าตอบแทนที่สูงกว่า และตำแหน่งและความก้าวหน้าในงานอาชีพที่ดีกว่าเดิม ซึ่งจากผลการวิจัยของอุดมศักดิ์ วจนวิบูลย์ชัย (2526) ที่พบว่า มีการเข้าออกและย้ายงานของบุคลากรทางด้าน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อยู่ตลอดเวลา นั้น ก็เนื่องมาจากมีการใช้เงินเดือนสูงๆ เช่นกัน

5. การพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีทั้งการจัดทำออกมาเป็นแผนซึ่งมีการกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการพัฒนาบุคลากร ไว้ด้วย และถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำเป็นแผน แต่ก็มีการจัดทำงบประมาณสำหรับการพัฒนา บุคลากรเอาไว้ตามโอกาสและความเหมาะสม ซึ่งในการกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนา บุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น พบว่า ได้ขึ้นนโยบายหรือแผนระยะยาวและ ระยะสั้นควบคู่กันไปมากที่สุด

ส่วนวิธีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น ผู้วิจัยได้ตั้ง สมมติฐานไว้ว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยวิธีการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ใช้และคาดว่าจะใช้วิธีการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงานมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้วางไว้ และผลการศึกษายังสอดคล้องกับความเห็นของ Allan (1990) ที่มี ความเห็นว่า ในการฝึกอบรมให้บุคลากรมีทักษะและความชำนาญทางเทคโนโลยีนั้น วิธีการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงานเป็นวิธีที่เหมาะสมและใช้กันอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น เมื่อได้สอบถามว่า ห้องสมุดใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรวิธีใดบ้าง พบว่า การศึกษาและดูงานนอกสถานที่ได้รับการเลือกมากที่สุด ส่วนการฝึกอบรมในระหว่าง

ปฏิบัติงานเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งในเรื่องนี้ บุบผา เทวาคูตี (2527 : 85) ได้กล่าวไว้ว่า การทำให้บุคลากรเห็นประโยชน์ของคอมพิวเตอร์และยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้น ห้องสมุดอาจจัดทำให้บุคลากรของห้องสมุดอื่นที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้

นอกจากนี้ สาเหตุที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเลือกการศึกษาและดูงานนอกสถานที่ อาจเป็นเพราะขณะนี้เริ่มมีห้องสมุดขนาดใหญ่หลายแห่ง ที่นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้กับงานในห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งห้องสมุดทั้ง 2 แห่งนี้ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการมาใช้งานเกือบทุกงาน ดังนั้น การดูงานในห้องสมุดที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วนั้น จึงมีประโยชน์มากจนแรงได้เห็นการปฏิบัติงานและการใช้จริง อย่างไรก็ตามแม้ว่า การศึกษาและดูงานนอกสถานที่จะมีประโยชน์แต่ในทางปฏิบัติแล้วห้องสมุดไม่อาจจัดการศึกษาและดูงานนอกสถานที่ให้กับบุคลากรได้บ่อยครั้ง เพราะต้องทำในระหว่างปิดภาคการศึกษา และในเวลาทำงานประจำไม่มาก นอกจากนี้ Allan (1990) ยังได้กล่าวว่า การออกไปนอกสถานที่ทำให้อาจต้องเสียค่าเดินทาง และเสียเวลาในระหว่างทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและ เอกชน

1.1 ควรมีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และควรจัดทำแผนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการขอความสนับสนุนทางด้านงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการตรวจสอบการดำเนินการตามแผนอีกด้วย

1.2 ห้องสมุดที่มีการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ควรได้มีการประเมินผลแผนทุกปี เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผน และหากมี ปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ควรปรับแผนให้รับกับสถานการณ์ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

1.3 ผู้บริหารห้องสมุดควรผลักดันในการขอตั้งอัตรากำลังบุคลากรที่มีวุฒิ คอมพิวเตอร์โดยตรงไว้ในห้องสมุด โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์และพยากรณ์ความต้องการบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อให้สามารถสรรหา กำลังคนทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ตรงตามความต้องการ

1.4 ผู้บริหารห้องสมุดควรพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้มีโอกาสหาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพราะพัฒนาการทางเทคโนโลยีนั้น ก้าวหน้าไปตลอดเวลา จึงควรให้บุคลากรได้มี โอกาสเข้าร่วมการประชุม สัมมนา ฯลฯ ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะต่อทบวงมหาวิทยาลัย

เนื่องด้วย ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ที่ทำ หน้าที่ผลิตบัณฑิตทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นอันดับหนึ่ง และในหน่วยงานต่างๆ มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กันอย่างกว้างขวาง ดังนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะผู้ดูแล ควรจะมีส่วนหรือดูแลในเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาบุคลากรทางด้านนี้ โดยการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประชุม การสัมมนาทางวิชาการ ตลอดจนงานหน้างานที่ในการพัฒนาและฝึกอบรมให้กับข้าราชการและหน่วยงานในความดูแล

2. แก้ไขระเบียบหรือมาตรการต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการกำหนด ตำแหน่งของบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในหน่วยงานต่างๆ ภายใต้อำนาจ ระเบียบหรือข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษา

3. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์

เนื่องจากผลการวิจัย ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ต้องการบุคลากรที่มีวุฒิปริญญาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และมีความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านคอมพิวเตอร์มากที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติงานทางด้านคอมพิวเตอร์ประสบความสำเร็จ ดังนั้น โรงเรียนหรือภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ควรจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยขยายปริมาณการรับนักศึกษาในระดับปริญญาโทให้มากขึ้น และเพิ่มวิชาบังคับและวิชาเลือกทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ควรได้มีการศึกษาการวางแผนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในห้องสมุดประเภทอื่นๆ ต่อไปด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง มีการตั้ง
หน่วยงานขึ้นรองรับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ เช่น ฝ่ายเทคโนโลยีห้องสมุด
ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ จึงควรมีการศึกษาต่อไปถึงสถานะและลักษณะของ
หน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบ ว่าแต่ละแห่งมีความ
เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย